

SOFTWARE CA SERVICIU - SAAS -

Drd. **Diana-Alexandra SAVA**

Abstract

SaaS (Software as a service) represents the agreement by which the owner of the copyright in the Software shall transmit to a third party a non-exclusive and non-transferable right to access and use the Software services (SaaS) on a subscription basis, subject to remuneration.

Key words: *Computer programming, software, copyright, source code*

Secțiunea I. Introducere

În perioada 1970-1980, au existat discuții ample privind protecția oferită programelor de calculator cu ajutorul sistemului de brevete, sistemului de drepturi de autor sau a sistemului *sui generis*. Aceste discuții au dus la principiul general acceptat conform căruia programele pentru calculator ar trebui să fie protejate prin drepturi de autor, în timp ce aparatele care utilizează programe informatice sau invenții legate de software ar trebui protejate prin brevet.

Legislația drepturilor de autor și legislația privind brevetelor oferă diferite tipuri de protecție. Protecția drepturilor de autor se extinde numai la expresii, și nu la idei, proceduri, metode de operare sau concepte matematice ca atare, în timp ce un brevet este un drept exclusiv acordat pentru o invenție, care reprezintă un produs sau un proces care la rândul său oferă un nou mod de a face ceva sau oferă o nouă soluție tehnică la o problemă.

Legislația referitoare la brevetarea software-ului nu este încă armonizată la nivel internațional, dar unele țări au îmbrățișat brevetabilitatea software-ului de calculator, iar altele au adoptat abordări care recunosc invențiile asistate de software-ul de calculator.¹

¹ A se vedea *Software Copyright Guide: Examples & Protection from Infringement*, ultima accesare thalesgroup.com la data de 12.12.2022

În anul 1989 a fost introdus în Senatul Statelor Unite ale Americii *The Computer Software Rental Amendments Act* ce cuprinde:

Title I: Computer Software - *Computer Software Rental Amendments Act of 1990 - Amends Federal copyright law to prohibit any person in possession of a computer software program from renting, leasing, or lending it for direct or indirect commercial advantage unless authorized to do so by the copyright owner*²³.

Prin urmare încă din anul 1989 în Statele Unite ale Americii avem menționat termenul de software⁴, cât și interzicerea utilizării unui astfel de program în scopuri comerciale fără consimțământul expres al autorului.

Legislația Statelor Unite ale Americii privind software-ul își continua drumul în direcția desființării brevetelor de software, mai exact a restricționării acordării de brevete pentru programele de calculator software-uri.

Vom analiza dosarul *Alice Corporation vs. CLS Bank International*, dosar din cadrul Curții Supreme a Statelor Unite ale Americii din 2014, dosar în care Alice Corporation deținea patru brevete de invenție privind metodele electronice și programele informatice pentru sistemele de tranzacționare financiară. Alice Corporation a susținut că reclamantul, CLS Bank International a început să utilizeze tehnologii similare în 2002 iar atunci când părțile nu au soluționat amiabil, CLS Bank a intentat proces împotriva lui Alice în 2007, solicitând o hotărâre definitivă care să susțină că cererile în cauză sunt nule. Este de menționat faptul ca acest dosar a avut o hotărâre declarativă în ceea ce privește protecția/brevetarea software-ului. Software-ul în cauza reprezenta un sistem pentru atenuarea *riscului de decontare* (și anume, riscul ca o singură parte la o tranzacție financiară să plătească ceea ce datorează) prin utilizarea unui intermediar terț, sistem brevetat. Întrebarea este dacă astfel de cereri sunt eligibile pentru a fi brevetate, sau reprezintă doar o idee abstractă și neeligibilă de brevetare? Onorații judecători ai Curții Supreme au considerat că simpla necesitate de implementare a calculatorului generic nu reușește să transforme o astfel de idee abstractă într-o invenție eligibilă pentru brevete.⁵

² A se vedea S.198 - 101st Congress (1989-1990): *Computer Software Rental Amendments Act of 1990*, Library of Congress

³ Traducere: *Titlul I: Computer Software - Computer Software Rental Amendments Act din 1990 - Modifică legea federală privind drepturile de autor pentru a interzice oricărei persoane care deține un program software pentru calculator să închirieze sau să îl împrumute pentru un avantaj comercial direct sau indirect, cu excepția cazului în care este autorizat să facă acest lucru de către proprietarul drepturilor de autor.*

⁴ Set de informații necesare funcționării unui computer (sistemul de operare, limbaje de programare, programe-aplicații etc.); soft.

⁵ A se vedea *Alice v. CLS Bank ruling by US Supreme Court on 19 June 2014 - software patents wiki*, ultima accesare a endsoftwarepatents.org la data de 12.12.2022

Secțiunea II. Reglementări.

Sistemul anglo-american și sistemul francez

Conform art. 3 din Legea din 1988 privind drepturile de autor, desenele și modelele industriale și brevetele din Marea Britanie:

Literary, dramatic and musical works.

(1) *In this Part –*

• “literary work” means any work, other than a dramatic or musical work, which is written, spoken or sung, and accordingly includes –

(a) a table or compilation [F1 other than a database], F2.....

(b) a computer program; F3..... [F4(c) preparatory design material for a computer program] [F5 and

F5(d) a database]

• “dramatic work” includes a work of dance or mime; and

• “musical work” means a work consisting of music, exclusive of any words or action intended to be sung, spoken or performed with the music⁶.

Conform articolului L112-2 din Codul de proprietate intelectuală franceză:

Sont considérés notamment comme oeuvres de l'esprit au sens du présent code:

1° *Les livres, brochures et autres écrits littéraires, artistiques et scientifiques;*

2° *Les conférences, allocutions, sermons, plaidoiries et autres oeuvres de même nature;*

3° *Les oeuvres dramatiques ou dramatico-musicales;*

4° *Les oeuvres chorégraphiques, les numéros et tours de cirque, les pantomimes, dont la mise en oeuvre est fixée par écrit ou autrement;*

5° *Les compositions musicales avec ou sans paroles;*

6° *Les oeuvres cinématographiques et autres oeuvres consistant dans des séquences animées d'images, sonorisées ou non, dénommées ensemble oeuvres audiovisuelles;*

7° *Les oeuvres de dessin, de peinture, d'architecture, de sculpture, de gravure, de lithographie;*

8° *Les oeuvres graphiques et typographiques;*

9° *Les oeuvres photographiques et celles réalisées à l'aide de techniques analogues à la photographie;*

10° *Les oeuvres des arts appliqués;*

11° *Les illustrations, les cartes géographiques;*

⁶ Traducere : Opere literare, dramatice și muzicale.

(1) În această parte –

• „operă literară” înseamnă orice operă, alta decât o operă dramatică sau muzicală, care este scrisă, vorbită sau cântată și, în consecință, include:

(a) un tabel sau o compilație [F1 altă decât o bază de date], F2.....

(b) un program pentru calculator; F3..... [F4(c) material de proiectare pregătit pentru un program pentru calculator] [F5 and

F5(d) o bază de date]

• „operă dramatică” include o operă de dans sau mimă; și

• „operă muzicală” înseamnă o operă care constă în muzică, exclusiv orice cuvinte sau acțiuni destinate a fi cântate, vorbite sau interpretate cu muzica

12° *Les plans, croquis et ouvrages plastiques relatifs à la géographie, à la topographie, à l'architecture et aux sciences;*

13° *Les logiciels, y compris le matériel de conception préparatoire;*

14° *Les créations des industries saisonnières de l'habillement et de la parure. Sont réputées industries saisonnières de l'habillement et de la parure les industries qui, en raison des exigences de la mode, renouvellent fréquemment la forme de leurs produits, et notamment la couture, la fourrure, la lingerie, la broderie, la mode, la chaussure, la ganterie, la maroquinerie, la fabrique de tissus de haute nouveauté ou spéciaux à la haute couture, les productions des paruriers et des bottiers et les fabriques de tissus d'ameublement.*

Conform clasificării NISA editia a 11-a, versiunea 2021 avem Clasa de servicii nr. 42 include în principal serviciile furnizate de persoane în legătură cu aspectele teoretice și practice ale domeniilor complexe de activitate, de exemplu, servicii științifice de laborator, inginerie, programare computerizată, servicii de arhitectură sau design interior.

Această clasă de servicii include, în special:

- servicii de ingineri și oameni de știință care efectuează evaluări, estimări, cercetări și rapoarte în domeniul științific și tehnologic, inclusiv consultanta tehnologică;

- servicii informatice și tehnologice pentru securizarea datelor informatice și a informațiilor personale și financiare și pentru detectarea accesului neautorizat la date și informații, de exemplu, servicii informatice de protecție împotriva virusilor, servicii de criptare a datelor, monitorizarea electronică a informațiilor de identificare personală pentru detectarea furtului de identitate prin internet;

- *software as a service (SaaS)*, platformă ca serviciu (PaaS);

- servicii de cercetare științifică în scopuri medicale;

- servicii de arhitectura și urbanism;

- anumite servicii de proiectare, de exemplu, design industrial, proiectare de software și sisteme informatice, design interior, design de ambalaje, design de grafică, design vestimentar;

- Topografie;

- servicii de explorare a petrolului, gazelor și mineritului⁷.

Software as a service reprezintă contractul prin care deținătorul drepturilor de autor asupra Software-ului va transmite unei terțe persoane, dreptul neexclusiv și netransferabil de a accesa și utiliza serviciile Software pe bază de abonament, sub rezerva unei remunerații.

Tehnologia de protecție software reprezintă metode și tehnologii eficiente pentru a proteja drepturile de autor asupra software-ului, pentru a crește dificul-

⁷ A se vedea www.osim.ro, ultima accesare la data de 12.12.2022

tățile pirateriei sau pentru a prelungi timpul de spargere a software-ului, astfel încât să se prevină utilizarea ilegală a software-ului⁸.

Protecția drepturilor de autor privind software-ul este clasificată în conformitate cu legislația drepturilor de autor ca și opera literară.

Prin urmare, autorul deține următoarele drepturi morale de autor:

a) dreptul de a decide dacă, în ce mod și când va fi adusă opera la cunoștința publică;

b) dreptul de a pretinde recunoașterea calității de autor al operei;

c) dreptul de a decide sub ce nume va fi adusă opera la cunoștința publică;

d) dreptul de a pretinde respectarea integrității operei și de a se opune oricărei modificări, precum și oricărei atingeri aduse operei, dacă prejudiciază onoarea sau reputația sa;

e) dreptul de a retracta opera, despăgubind, dacă este cazul, pe titularii drepturilor de utilizare, prejudiciați prin exercitarea retractării.

Cât și următoarele drepturi patrimoniale de autor :

a) reproducerea operei

b) distribuirea operei;

c) importul în vederea comercializării pe piața internă a copiilor realizate, cu consimțământul autorului, după operă;

d) închirierea operei;

e) împrumutul operei;

f) comunicarea publică, direct sau indirect a operei, prin orice mijloace, inclusiv prin punerea operei la dispoziția publicului, astfel încât să poată fi accesată în orice loc și în orice moment ales, în mod individual, de către public;

g) radiodifuzarea operei;

h) retransmiterea prin cablu a operei;

i) realizarea de opere derivate

j) retransmisia operei.

Protecția drepturilor de autor pentru software împiedică accesul neautorizat la software.

Acest domeniu de drept acoperă proprietatea intelectuală – atunci când ideea este produsul. Spre exemplu, drepturile de autor pentru o carte se referă la cuvinte, nu la hârtie, cerneală și legare. Un brevet, pe de altă parte, este pentru o idee care trebuie să fie fabricată pentru a avea valoare și o marcă comercială este pentru ceva care reprezintă un brand, dar nu reprezintă produsul în sine. Desigur, software-ul este un concept relativ recent nefiind imediat încadrat în vreo categorie.

Legislația americană a analizat codul sursă al software-ului ca fiind echivalentul planurilor. Dar, în anul 1974, a fost numită o nouă comisie privind acest

⁸ A se vedea Xingming Sun, Zhaoqing Pan, Elisa Bertino, *Artificial Intelligence and Security: 5th International Conference, ICAIS 2019, New York, 2019*, p. 238.

aspect. În urma definițiilor actualizate ale legislației americane privind drepturile de autor ale software-ului în anul 1980 și a unor cazuri de jurisprudență, software-ul a fost clasificat în cele din urmă ca o operă literară, răspunzând în cele din urmă la întrebarea *software-ul poate fi protejat prin drepturi de autor?*

Dreptul de autor asupra software-ului reprezintă dreptul legal de a decide cine ajunge să copieze și să distribuie software-ul și dreptul de a urmări penal pe oricine care utilizează software-ul într-un mod neautorizat. Cu toate acestea, anumite probleme legate de drepturile de autor asupra software-ului nu sunt partajate cu alte tipuri de proprietate intelectuală, cum ar fi cărți, muzică sau imagini⁹.

Privind legislația Statelor Unite ale Americii, software-ul adus la cunoștința publicului este automat protejat prin drepturi de autor. Adăugând simbolul © alături de software-ul deținut obținem astfel protecția drepturilor de autor. Însă, nu veți putea urmări penal pe nimeni până când nu ați înregistrat, conform legislației în vigoare, drepturile de autor.

Secțiunea III. Modalități de protecție

Conform specialiștilor, există câteva modalități practice de protecție privind încălcarea drepturilor de autor asupra Software-ului.

Vom enumera câteva exemple:

a. achiziționarea software-ului, reînnoirea abonamentelor și actualizarea conturilor poate fi suficientă pentru a preveni utilizarea neautorizată a software-ului.

b. limitarea persoanelor care pot accesa codul oferind unor astfel de persoane informații privind politica de confidențialitate. Un aspect mai tehnic ar fi asigurarea că toate datele sunt criptate, astfel încât, chiar dacă sunt dezvăluite, să nu poată fi utilizate de către terțe persoane.

Unul dintre cele mai mediatizate dosare privind accesul neautorizat la date confidențiale, este *Kristi Jackson, Brandon Sargent vs. Citrix Systems, Inc.*, dosar în care deci reclamantul a utilizat un software care implica utilizarea unei liste principale de combinații de parole, pentru a sparge un sistem de securitate, un grup de hackeri iranieni denumit IRIDIUM a reușit să spargă conturile clienților paratului astfel aducând atingere atât prelucrării de date personale ale clienților cât și a angajaților. Prin urmare deși limitați accesul la software, implicit la codul sursa a acestuia astfel de situații se pot ivi¹⁰.

c. Există companii de software ce includ componente inutile în codul lor. În cazul copierii unui cod, codul redundant facilitează dovedirea faptului că a avut loc o încălcare a drepturilor de autor.

¹⁰ A se vedea *Jackson et. Al vs. Citrix Sysrems*, ultima accesare www.dockets.justia.com, la data de 12.12.2022.

Elemente care pot fi protejate prin legislația privind drepturile de autor:

- interfața grafică – vizualul, protejat și de legea designului.
- manualul de utilizare.
- titlul software-ului - de asemenea, care poate fi protejat în conformitate cu legea mărcilor comerciale.
- specificațiile.
- programul – adică codul sursă și codul obiectului.
- analize funcționale și organice, machete, prototipuri, diagrame logice, specificații interne și externe și arhitectură funcțională

Elemente neprotejabile:

- algoritmi (sunt considerați idei).
- limbajul de programare.
- funcționalitățile software-ului (de asemenea, considerate ca idei).

Cu toate acestea, astfel de elemente care nu pot beneficia de protecție a drepturilor de autor, pot fi apărute în anumite condiții printr-o acțiune în materie de concurență neloială sau protejate ca și secret comercial.¹¹

Această protecție oferă drepturi patrimoniale asupra operei, opozabile tuturor, care permit controlul exploatării acesteia (prin licențe, de exemplu), distribuirea acesteia și interzicerea sau autorizarea reproducerii, modificării sau traducerii operei, cu excepții (de exemplu: reproducerea în scopuri educaționale sau personale, epuizarea *et cetera*). Astfel se permite inițierea unei proceduri de constatare a neîndeplinirii obligațiilor. Există excepții specifice pentru software, cum ar fi utilizarea software-ului în conformitate cu scopul propus de către persoana îndreptățită să îl utilizeze. Acest drept exclusiv durează până la 70 de ani de la moartea autorului.

Protecția juridică privind software-ul a crescut exponențial în ultimii 10 ani la nivel mondial, însă trebuie menționat ca aceasta protecție depinde în funcție de statul în care software-ul a fost creat.

Astăzi, exista organisme ca Business Software Alliance și Asociația Industriei software și informațională ce s-au dovedit eficiente privind monitorizarea pirateriei software din întreaga lume, precum și privind măsurile luate de către diferite state pentru a asigura respectarea drepturilor de autor. Unele dintre cele mai importante etape privind combaterea încălcării drepturilor de autor a software-ului, etape ce promovează protecția adecvata și efeciva prin asigurarea ca legislațiile naționale sa încorporeze astfel de drepturi dar pe de alta parte sa nu reprezinte bariere în ceea ce privește comerțul internațional, sunt reprezentate de aderarea Statelor Unite ale Americii la Convenția de la Berna, dispozițiile NAFTA și

¹¹ A se vedea *Protection of software*, ultima accesare www.copyright.eu la data de 12.12.2022.

înființarea Organizației Mondiale a Comerțului (ca succesor al GATT), care favorizează protecția drepturilor de proprietate intelectuală prin Acordul TRIPS¹².

BSA Software Alliance este o organizație comercială privată, cu absolut nicio autoritate independentă de aplicare a legii. Printre membrii BSA se numără cele mai mari companii de software din lume cum ar fi Microsoft, Adobe, Symantec, Intuit, Autodesk și McAfee.

Relația dintre aceste companii și BSA Software Alliance este încheiata prin conferirea unei procuri pentru a acționa în numele lor și pentru ei, pentru a acuza terțe entități de piraterie software

Din punct de vedere legal, companiile de software au o relație contractuală cu o terță persoană pe baza unei licențe software și au, de asemenea, legislația privind drepturile de autor care protejează deținătorul drepturilor de autor împotriva încălcării. BSA Software Alliance investighează toate rapoartele de piraterie software fără a confirma în mod independent veridicitatea informațiilor furnizate sau motivul persoanei care face plângerea. După primirea unui raport, BSA Software Alliance ia o decizie cu privire la solicitarea unui auto-audit sau la depunerea imediată a unui proces¹³.

Secțiunea IV. Concluzii

În conformitate cu legislația privind drepturile de autor, deținătorul drepturilor de autor este persoana care creează opera. Excepție în ceea ce privește drepturile de autor asupra programelor informatice, dreptul de proprietate revine angajatorului în cazul în care software-ul este creat de un angajat în cursul exercitării atribuțiilor sale sau în urma instrucțiunilor angajatorului.

Drepturile de autor asupra software-ului protejează un software, cu condiția ca acesta să fie original, adică o creație intelectuală proprie a autorului și ca autorul să-și fi adus propria contribuție intelectuală și efort personalizat, spre deosebire de simplul know-how și tehnică intelectuală. Lucrarea trebuie, de asemenea, să fie fixată, adică materializată¹⁴

În concluzie, deși exista legislație la nivel internațional cat și diferite strategii corporatiste privind protecția drepturilor de autor asupra software-ului, consideram ca o uniformizare dar și simplificare a legislației privind drepturile de autor asupra software-ului este cea mai acceptabila soluție, având în vedere faptul ca un software creat în Statele Unite ale Americii poate fi utilizat de către un cetățean

¹² A se vedea 2004 *Update International Legal Protection for Software*, Editura Fenwick & West LLP, 2004, Silicon Valley Center, p. 13.

¹³ A se vedea *About the Business Software Alliance*, bsadefense.com, ultima accesare la data de 06.01.2023.

¹⁴ *Idem*, ultima accesare copyright.eu la data de 06.01.2023.

român, nigerian, italian *et cetera*. Miza fiind o reducere semnificativă a încălcării drepturilor de autor privind software-ul.

Noile tehnologii, cercetarea și inovațiile sunt, în prezent, *spiritus movens* ale companiilor. În urma unei măsuri adecvate de protecția juridică, software-ul devine un bun care constituie un factor decisiv pentru competitivitate și o poziție pe piață a unei companii. Însă achiziționarea unui brevet sau a unui drept de înregistrare nu face decât să încununeze un proces de cercetare și dezvoltare pe termen lung, care, la rândul său, duce la crearea unui nou bun¹⁵.

Bibliografie

- 1) Software Copyright Guide: Examples & Protection from Infringement;
- 2) S.198 - 101st Congress (1989-1990): Computer Software Rental Amendments Act of 1990;
- 3) Xingming Sun, Zhaoqing Pan, Elisa Bertino, Artificial Intelligence and Security: 5th International Conference, ICAIS 2019, New York, 2019;
- 4) The uniformization of the principles of trade secret protection in the European Union law, the implications for polish law. A study of selected issues, Revista Torun International Studies, Nr. 1 (10), 2018;
- 5) Alice v. CLS Bank ruling by US Supreme Court on 19 June 2014;
- 6) Jackson et. Al v. Citrix Sysrems;
- 7) Protection of software, www.copyright.eu;
- 8) www.osim.ro;
- 9) bsadefense.com.

¹⁵ A se vedea Monika Bartczak, *The uniformization of the principles of trade secret protection in the European Union law, the implications for polish law. A study of selected issues*, Revista Torun International Studies, Nr. 1 (10), 2018, p. 138 Introducere.